

WPROWADZENIE W PROBLEMATYKĘ PORADNICTWA ŻYCIOWEGO

1. Rozważania wstępne

Mimo iż rozwój zinstytucjonalizowanego poradnictwa roztacza coraz szersze kręgi i obejmuje różne dziedziny /wychowanie, zdrowie/, ciągle brak jest publikacji, które spełniałyby oczekiwania zwłaszcza tych, którzy poszukują jego podstaw teoretycznych. W szczególności nie przedstawiono do tej pory próby teorii na tyle ogólnej, by mogła stanowić punkt odniesienia dla koncepcji teoretycznych, dość okazjonalnie przyjmowanych w ramach wyróżnionych typów poradnictwa. Z kolei podstawowe przesłanki teoretyczne, poradnictwa na kanwie których rozwijają się wyspecjalizowane jego formy, dotyczą rozwiązań p r a g m a t y c z n y c h ; poradnictwo jako nauka praktyczna wyprzedza teorię poradnictwa.

W pewnym sensie fakt ten oddaje zresztą znaną prawidłowość rozwoju nauk. Jest to jednak zjawisko przejściowe - wyprzedzanie bowiem praktyki może być usprawiedliwione jedynie wówczas gdy stanowi bodziec do poszukiwań teoretycznych, natomiast budzi wątpliwości akceptacja stanu, w którym prawidłowość ta staje się faktem nie budzącym większej refleksji, przesłanką do swego rodzaju partykularyzmu w dziedzinie poradnictwa.

Może tym, co stosunkowo najlepiej oddaje orientację pragmatyczną w opracowaniach z zakresu poradnictwa, jest żywo akceptowane podejście i n s t r u m e n t a l n e . W związku z nim rozważa się szczegółowo problematykę roli i funkcji poradnictwa wychowawczego, zawodowego, profilaktycznego, rodzinnego itd., przedstawia się różnorodne analizy efektywności działań podjętych przez doradcę, odnosi się je do jego funkcji założonych i bada funkcje rzeczywiste. Na tym tle wyłania się całkiem obszerne piśmiennictwo, którego przedmiot stanowią dociekania nad organizacyjnymi aspektami poradnictwa.

Dla nas faktem o podstawowym znaczeniu jest konwencjonalność tych rozwiązań, wywiedziona dość niejasno z tego, co określa się mało klarownym terminem "doświadczenia doradcy", i wydedukowana z tzw. "potrzeb środowiska" ^{1/}. Tego rodzaju podbudowa "teoretyczna" powoduje przyznanie priorytetu opracowaniom typu publicystycznego nad analizami ściśle naukowymi.

Może właśnie nie jest przypadkiem, że orientacja instrumentalna występuje z coraz większą dezorientacją, co do problemów semantycznych. Samo pojęcie poradnictwa jest dziś wyjątkowo wieloznaczne. Niezbyt wiadomo, gdzie się rozpoczynają lub kończą czynności doradzania, niezbyt w końcu wiemy, kto jest, a kto nie jest doradcą. W tym względzie pojawia się sytuacja podobna jak w przypadku psychoterapii. Tak długo, jak długo pozostawała ona w sferze medycyny, co z pewnością dalekie było od optymalnego rozwiązania, nie pojawiały się większe problemy teoretyczne, gdyż po pierwsze, stanowiła raczej dodatek bądź "oprawę" terapii ściśle medycznej, a po drugie, wydawało się, że teoria psychoterapii zawarta jest jakoby w ogólnej teorii terapii, czego wyrazem było m.in. twierdzenie, że tylko lekarz może być psychoterapeutą ^{2/}.

Inną konsekwencję orientacji instrumentalnej w poradnictwie stanowią próby sprowadzenia jego podstaw teoretycznych do psychologicznej teorii i n t e r a k c j i . Może, choć to paradoksalne, nigdzie tendencja ta nie osiągnęła takiego apogeum, jak w psychoterapii C.R.Rogersa, gdzie autentyczne i często przez jej twórcę podnoszone głębokie zainteresowania losami człowieka w praktyce zostaje sprowadzone do analizy interakcji między "klientem" a psychoterapeutą ^{3/}. Odnosimy wrażenie, że szereg skal służących do wzajemnej oceny "klienta" i psychoterapeuty określa niejako z góry taki model psychoterapii /poradnictwa/, w którym aspekt c z y n n o ś c i psychoterapeuty dominuje nad kwestią podstawową: pytaniem o sens czynności w odniesieniu do problemów pacjenta. Drobiazgowe ustalenie zależności określających proces psychoterapeutyczny /doradzania/ z pewnością pozwoli sprawniej sterować tym procesem i szybciej osiągnąć zamierzone jego cele. Wszakże pozostaje

pytanie przez teorię interakcji nierozstrzygnięte, a dla pacjenta zasadnicze: co powinno być celem psychoterapii, jakie winny być cele poradnictwa ^{4/}.

Powyższe refleksje, a także analiza praktycznej działalności różnych placówek poradnictwa skłoniły mnie i zespół pracowników Zakładu Psychologii WSP w Bydgoszczy do podjęcia badań teoretycznych oraz analiz empirycznych w dziedzinie poradnictwa, które wyjściowo określamy terminem p o r a d n i c t w a ż y c i o w e g o .

2. P o r a d n i c t w o ż y c i o w e - z a ł o ż e - n i a p o d s t a w o w e

Punktem wyjścia do prezentowanych tu założeń, określających pojęcie poradnictwa życiowego, może być głośny pogląd Abrahama Masłowa, wyrażony sentencją: "Rozumienie człowieka jest warunkiem sine qua non terapii". Gruntowna analiza chociażby dwóch znanych w świecie monografii poświęconych poradnictwu, dzieł wydanych pod redakcją H.R.Lückerta ^{5/} i K.Hellera ^{6/}, przekonuje o tym, że o ile nawet zauważa się doniosłość rozumienia człowieka, to zagadnienie sprowadza się szybko do kwestii rozwiązania jego problemów dysponując jednocześnie g o t o w y m i i c h m o d e l a m i.

Tymczasem, o czym przekonuje praktyka, a słusznie podkreśla A.Toffler ^{7/}, ludzie nie czują się "uwolnieni" od problemu z chwilą skorzystania z tzw. fachowej porady. Istnieje przecież i bynajmniej nie zanika wraz z rozwojem nowych rodzajów poradnictwa tzw. poradnictwo nieprofesjonalne, prowadzone przez ludzi, którzy posiadają opinię ż y c i o w o d o s -
w i a d c z o n y c h .

Ludzie ci wprawdzie nie dysponują wiedzą specjalistyczną, lecz problem, z którym występuje osoba radząca się, odnosi przede wszystkim do wiedzy o życiu, tzw. "wiedzy gorącej". Uzupełniają poradę specjalistyczną o jakąś bliżej nieokreśloną "resztę". Dla profesjonalistów przyjęty model problemu jest

nadrzędny wobec modelu życia i stąd wynika ich nastawienie, przypisujące problemowi znaczenie decydujące. Z tą chwilą problem określa życie, rozwiązanie problemu - rozwiązanie życiowe.

To, co szczegółowe, a nieraz akcydentalne, podporządkowuje sobie to, co ogólne i zasadnicze. Głębsze uświadomienie sobie tego faktu tłumaczy, dlaczego porady profesjonalne stają się tak często odległe od życia, dlaczego jedyną racją dla różnego rodzaju szczegółowych porad jest przyjęcie poglądu, że doradca zawsze ma rację, gdyby nawet uprawiane przez niego poradnictwo opierało się na zasadzie "porada dla porady". Ten typ podejścia, mając na względzie poradnictwo psychiatryczne, K.Jankowski wyjaśnia dominowaniem modelu medycznego w psychiatrii, a krytykując go formułuje program psychiatrii humanistycznej^{8/}. Do elementów modelu medycznego należy koncepcja objawów, ujętych w zespoły, oraz koncepcja ściśle określonych środków przeciwdziałających tym symptomom. Jest to podejście kliniczne, które czyni każdego, kto przychodzi po poradę, pacjentem, czyli chorym. Bliższa refleksja pokazuje, że model ten przyjmuje się również w poradnictwie wychowawczym. Dążymy bowiem do określenia jakiejś listy problemów tego poradnictwa i w sposób graniczący nieraz z brakiem zdrowego rozsądku ustala się szereg wskazań, zaleceń czy "przepisów" pozbycia się problemu.

U podłoża skuteczności takiego modelu poradnictwa tkwi przekonanie, że osoba radząca się przyjmie te zalecenia jako obligujące w dalszym przebiegu życia. O takim przekonaniu doradców pisze w swych książkach, analizując zachowanie psychiatrów, T.Szasz^{9/}. Jego zdaniem problem pacjenta w percepcji psychiatry trwa tak długo, dopóty pacjent nie zaakceptuje poglądu psychiatry na swój problem. Oznacza to jednak, wg T.Szasza, przyjęcie przez pacjenta poglądu na życie i systemu wartości psychiatry. I nie jest w tej chwili ważna nawet dyrektywność tej terapii, ale podstawowe przemieszczenie punktu odniesienia. Zauważmy bowiem, że w omawianym modelu psychiatra lub doradca rozpatruje problem pacjenta /osoby radzącej się/, przyjmując własną jego interpretację. Wpraw-

dzie problem pozostaje problemem życia pacjenta, lecz jego interpretacja wzięta jest z życia innej osoby. Tak rodzi się zjawisko, które można nazwać rozwiązywaniem problemów człowieka bez niego samego, niezależnie od tego, jaką wagę przykładamy do reakcji osoby radzącej się w procesie interakcji.

Określając zatem pojęcie poradnictwa życiowego zakładamy, że problem należy rozpatrywać sytuacyjnie, przyjmując tezę, że człowiek jest podmiotem sytuacji problemowej ^{10/},

z kolei sytuacja problemowa nie stanowi jakiejś formy sytuacji "czystej" i wypreparowanej z innych sytuacji. Pojawia się zawsze w ich ciągu i funkcjonuje w ramach ich struktury, którą tworzą specyficzne właściwości podmiotu, znajdującego się w określonych warunkach zewnętrznych. Życiowa sytuacja problemowa wiąże się więc z sytuacjami przeszłymi i w jakimś stopniu wyznacza sytuacje następne. Tzw. "problem" można potraktować jako szczególnego rodzaju "przekrój" sytuacyjnych doświadczeń życiowych. W związku z tym należy uświadomić sobie, że podmiot "problemu" posiada również określoną percepcję zarówno siebie, jak i sytuacji życiowych, ma bowiem wyrobiony pewien pogląd na życie i wcale nie jest powiedziane, że to, co w ciasnym, medycznym modelu poradnictwa wychowawczego nazywamy problemem, nie stanowi tylko symptomu bądź symbolicznego wyrazu problemu innego, podstawowego, jakim jest życie pacjenta.

Przyjmujemy więc, że u podstaw poradnictwa życiowego leży relatywizacja jakiegokolwiek problemu osoby radzącej się do m o d e l u ż y c i a , jaki ona preferuje, zakłada, uznaje i chce zrealizować. Ów model życia powinien zawierać informacje na temat człowieka, świata zewnętrznego i społecznego, w którym on żyje. Stanowi zatem zbiór informacji o sobie i o świecie w odniesieniu do przyjętej k o n c e p c j i ż y c i a .

Elementem tego modelu będą również schematy konstytuowania się tej koncepcji.

Kategorią, którą należy badać w związku z pojęciem koncepcji życia w ramach teorii poradnictwa życiowego, jest pojęcie

sensu życia. Wydaje się, że coraz częściej pod pozorem różnych problemów kryją się zaburzenia potrzeby sensu życia^{11/} oraz zjawiska związane z frustracją egzystencjalną^{12/}. Na przykładzie zagadnienia sensu życia możemy ukazać cząstkowy i objawowy charakter różnego rodzaju poradnictwa wyspecjalizowanego. Np. ten sam problem - wyboru zawodu - w poradnictwie zawodowym winien przybrać różne rozwiązania nie tylko w zależności od posiadanych przez kandydata predyspozycji, lecz również od koncepcji życia osoby radzącej się i charakterystycznej dla niej percepcji sensu życia. Określając tę poradę w płaszczyźnie poradnictwa pragmatycznego, dążyć będziemy do zaproponowania takiego zawodu, w którym uzyska się optymalizację rozwiązania swego rodzaju równania, opisującego możliwości osoby radzącej się oraz wymogi związane z tym zawodem. Abstrahując od koncepcji życia tej osoby, pozostawiamy na uboczu bardzo ważny element porady - jej moralną zasadność. Uzdolnienia do kierowania samochodem nie czynią jeszcze z człowieka dobrego kierowcy. Stwierdzenie, że kandydat na kierowcę nie posiada cech psychopatycznych nie jest równoznaczne z moralną zasadnością naszej porady, winno się także rozpatrzyć dlaczego chce on wybrać ten zawód, a pytanie to nie uzyska pełnej odpowiedzi bez odniesienia problemu porady do koncepcji życia, przez niego uznawanej. Sądzę, że świadomość odejścia od nastawienia pragmatycznego poradnictwa typu instrumentalnego, zogniskowanego na efekcie porady, skłoniła niektórych badaczy do podniesienia potrzeby wprowadzenia poradnictw o bardziej ogólnym zakresie działania. Np. Cz. Znamierowski uzasadnia konieczność założenia poradni moralnych^{13/}, a A. Jores dostrzega potrzebę włączenia kodeksu moralnego do poradnictwa medycznego^{14/}. Na marginesie powyższych rozważań uważam za uprawomocniony wniosek, że poradnictwu instrumentalnemu, ustawionemu pragmatycznie można przypisywać swego rodzaju nieuświadomioną właściwość wywoływania "jatrogennych" dysfunkcji mechanizmów zachowania moralnego. Pojawia się godne rozpatrzenia zagadnienie, czy rozwiązywanie problemów przez poradnictwo nie rodzi problemów nowych, już poważniejszych.

Na tle dotychczasowych rozważań rysuje się konieczność przyjęcia jeszcze jednego założenia. Poradnictwo życiowe, nad którego znaczeniem tu się zastanawiamy, jest, generalnie rzecz ujmując, poradnictwem wychowawczym. Zakładając u jego podstaw pojęcie życia i koncepcję życia osoby radzącej się, nie możemy zapominać, że jej życie i koncepcje życia tworzą się w splocie warunków, które nazwać możemy wychowawczymi. Jeśli w jakiejś chwili "t" staje przed nami człowiek z problemem, to jest nim zawsze człowiek już w jakiś sposób wychowawczo określony. W swoim życiu mógł postępować wbrew wpojonym mu we wzorze wychowania zasadom, ale nigdy nie mógł działać niezależnie od nich.

I właśnie w owej określonej chwili "t", gdy w ramach czynności porady podejmujemy się rozwiązania czyjegoś problemu,

pojawia się zasadnicze pytanie. Wyznacza je kwestia relacji porady do przyjętego ideału wychowania, jej kontekst z teorią wychowania. W pedagogice przyjmuje się zasadę łączności nauczania i wychowania. Nauczając określonych treści, usiłujemy realizować cele wychowawcze. Powstaje pytanie, czy poradnictwo skupione na efektywnym rozwiązaniu problemu, uwzględnia z tą samą dbałością co pedagogiką wychowawcze aspekty porady. Jeśli celem podstawowym wychowania jest ukształtowanie określonej osobowości, to porady w związku z problemami winny pozostawać w pozytywnej relacji do tego celu. Ale owa zakładana osobowość wiąże się z akceptacją wzorów osobowych, leżących u podstaw pedagogicznej aksjologii. Zachodzi zatem konieczność wprowadzenia takiego poradnictwa, w którym porady rozpatrywać się będzie na tle pożądaných wzorów osobowych ^{15/}.

Zagadnienie to wiąże się z koniecznością podporządkowania poradnictwa określonej antropologii filozoficznej. Niezbyt często, zadajemy sobie pytanie o to, w jakiej ideologii doradzamy. Nie dociekając tego zapomina się, że osoba radząca się zawsze posiada jakiś system wartości i ze względów psychologicznych jest czymś oczywistym, że poradę, jaką uzyska, musi odnieść do swego poglądu na świat, którego elementem jest pogląd na życie.

Widzimy więc, że zagadnienie poradnictwa życiowego pojawia się nie tylko na tle krytyki poradnictw typu cząstkowego, lecz staje się logiczną konsekwencją przemyślenia podstawowych mechanizmów zachowania człowieka.

3. Próba określenia ogólnej teorii dla psychologicznej wersji poradnictwa życiowego

Pojęcie poradnictwa życiowego posiada szeroki zakres. Sądzę, że jedna dziedzina naukowa nie wyczerpuje ani jego złożonych problemów, ani zadań. Rozważmy zatem tylko ważniejsze psychologiczne problemy tego poradnictwa. Zadanie, jakie sobie stawiamy, dotyczy znalezienia odpowiedniej teorii, jaka winna leżeć u podstaw tak określonego poradnictwa.

Z tego, co wyżej powiedziano, wynika, że każdy problem rozwiązywany w ramach tego poradnictwa winien być tak sformułowany przez doradcę, by zaistniała możliwość prześledzenia go począwszy od jego struktury w sytuacji problemowej poprzez związki z innymi sytuacjami aż po jego zakorzenienie w sferze poglądu na życie i na świat osoby radzącej się.

Ten typ sformułowania problemu w psychologicznej wersji poradnictwa życiowego implikuje znalezienie odpowiedniej teorii poradnictwa, która może być uznana za podstawową.

Odchodząc na chwilę od psychologicznej wersji poradnictwa życiowego, wspomnieć trzeba, że próby sformułowania teorii obejmujących problematykę życia ludzkiego w aspekcie psychologicznym zostały już podjęte. Jedną z nich, zresztą bardzo kontrowersyjną i przyjmującą założenia ontologiczne niezgodne z naszymi teoriami wychowania, została opracowana przez L. Szondię^{16/}. Stanowi ją tzw. "analiza losu" /Schicksalsanalyse/, teoria usiłująca wyjaśnić ludzkie działania w kategoriach genetyczno-kulturowych.

Zastanówmy się wobec tego nad tym, jakim warunkom winna odpowiadać teoria psychologiczna, którą można przyjąć jako teorię podstawową dla psychologicznej wersji poradnictwa ży-

ciowego.

Sądzę, że winna ona spełniać następujące warunki:

- a/ winna być teorią osobowości, a więc umożliwiać interpretację, wyjaśnienie i przewidywanie ludzkich zachowań,
- b/ w ramach kategorii pojęciowych tej teorii winno znajdować się pojęcie życia,
- c/ pojęcie życia winno być w tej teorii odniesione do pojęcia poglądu na świat, na życie - zatem teoria ta musi nawiązywać do poznawczych teorii osobowości,
- d/ winna zawierać możliwość rozpatrywania problemów moralnych, związanych z życiem /pojęcie sumienia, itp./,
- e/ winna w końcu zawierać zdecydowaną podbudowę metafizyczną oraz sprecyzowaną koncepcję antropologii filozoficznej; podbudowa ta musi być zgodna z założeniami przyjmowanej u nas teorii wychowania.

Nie wnikając w analizę porównawczą, można założyć, że teorią osobowości, która w sposób najbardziej adekwatny spełnia powyższe warunki, jest teoria osobowości W.Szewczuka ^{17/}.

Dla koncepcji poradnictwa życiowego faktem o dużej doniosłości jest operowanie w niej pojęciem **ż y c i a**. Życie - zdaniem W.Szewczuka - możemy określić "jako regulację złożonych i różnicujących się stosunków między jednostką a światem, regulację, która w aspekcie psychologicznym jest równocześnie samoregulacją jednostki; można za Andrzejem Lewickim powiedzieć, że cele życiowe stanowią podstawowe standardy tej regulacji" ^{18/}.

Sprowadzając życie do samoregulacji wyznaczonej przez standardy, które determinują cele życiowe, W.Szewczuk przyjmuje, że te ostatnie oparte są na poznaniu rzeczywistości ^{19/}.
Poznanie rzeczywistości z kolei tworzy pogląd na świat /także

na życie/, wyznacza uogólnioną wiedzę o rzeczywistości, która określa system wartości ^{20/}.

Otrzymujemy więc następujący schemat:

poznanie rzeczywistości → pogląd na świat → wartości → cele życiowe.

Natomiast cele życiowe tworzą strukturę nazwaną przez W.Szewczuka "planem życiowym" ^{21/}, w obrębie którego wyróżnia się cele ostateczne /ideały/ i cele pomocnicze ^{22/}.

W relacji "ja-świat" standardami samoregulacji są cele życiowe, które odnieść musimy do poglądu na świat i systemu wartości, jaki w związku z nim powstaje.

Relacja ta sprowadzona zostaje do kategorii życia. Ta zwięzła charakterystyka podstawowych pojęć teorii osobowości W.Szewczuka przekonuje, że spełnia ona podstawowy wymóg teorii, zakładanej jako podstawa psychologicznej odmiany poradnictwa życiowego. Jest to jednocześnie teoria zawierająca rozpracowaną koncepcję zagadnień zachowania moralnego oraz posiada wyraźną orientację, opierającą się na koncepcjach marksizmu.

Przyjmując ją w charakterze podstawy teoretycznej omawianego poradnictwa, wychodzimy poza krąg teorii interakcji, uzyskujemy wgląd w to, co nazwać można "metryką" problemu porady. Teoria ta wyklucza poradnictwo skupione wyłącznie na instrumentalnym problemie "jak?", a stawia na pierwszym miejscu pytanie: "po co?". Owa dominacja celów życiowych nad środkami ich realizacji sprawia, że poradnictwo na niej oparte staje się w pewnym tego słowa znaczeniu poradnictwem h u m a n i s t y c z n y m . Trzeba zwrócić uwagę na jeszcze jeden doniosły fakt. Teoria W.Szewczuka daje możliwość udzielania porad uwzględniających w a r t o ś c i osoby radzącej się. Zagadnienie wartości nie można natomiast już dziś pominąć zarówno w teorii, jak i praktyce psychologicznej ^{23/}.

Tematyką psychologicznej problematyki wartości w nawiązaniu do referowanej koncepcji poradnictwa życiowego zajął się bliżej A.Klimentowski, przedstawiając odpowiednie rozważania i odnosząc je do wyników badań empirycznych ^{24/}.

Jestem przekonany, że opierając się na teorii osobowości W.Szewczuka będzie można w przyszłości rozpracować szereg szczegółowych zagadnień poradnictwa życiowego.

4. C e l e p o r a d n i c t w a ż y c i o w e g o w u j ę c i u p s y c h o l o g i c z n y m

Koncepcję poradnictwa życiowego pojmujemy również jako swego rodzaju powrót do zdrowego rozsądku. Zasadniczy aspekt tego rozsądku dotyczy odniesienia wszystkich ludzkich problemów do sensu życia, godności i wolności ^{25/}.

Cele, które przypisujemy temu poradnictwu, nie mogą pozostawiać tych nader ludzkich problemów poza nawiasem. Muszą być określone pytaniem, jakie sobie stawiamy, by życie ludzkie wyjaśnić, by powołując się na A.Maslowa, zrozumieć człowieka w sytuacji porady.

W.Szewczuk głęboko, zwięźle, ale i wyczerpująco ujął ten problem, formułując cztery pytania, dotyczące życia człowieka.

- " 1. Do czego dążyć i co zrobić ?
2. W jaki sposób ?
3. Jaki był dla innych ?
4. Jaki był dla siebie ?" ^{26/}

Te cztery pytania zawierają w sobie kwestie poglądu na świat, na siebie, zagadnienie wartości, celów życiowych oraz ich realizacji, posiadają wyraźną nośność moralną.

Uważam, że stanowią one dostateczną podstawę do określenia zasadniczych celów poradnictwa życiowego. A więc podejmując jakikolwiek problem osoby radzącej się w ramach tego poradnictwa, stawiamy cztery podstawowe cele:

- a/ określenie dążeń osoby radzącej się na tle dążeń zrealizowanych,
- b/ określenie środków realizacji tych dążeń,
- c/ doprowadzenie osoby radzącej się do właściwego nastawienia wobec innych,
- d/ doprowadzenie osoby radzącej się do właściwego stosunku wobec siebie.

Każdy, nawet z pozoru lub faktycznie banalny problem osc-

by radzącej się winien być w ramach poradnictwa życiowego rozwiązywany na tle wyróżnionych czterech celów podstawowych. Wówczas zażegnamy groźbę wyizolowania problemu z życia osób potrzebujących porady i unikniemy następstw tego posunięcia.

Poradnictwo życiowe nie stanowi formy psychoterapii "skoncentrowanej na kliencie" /Rogers/, można bowiem całkowicie skupiać uwagę na osobie radzącej się bez zrozumienia jej podstawowych problemów. Poradnictwo życiowe jest poradnictwem homocentrycznym i nic co istotne dla życia ludzkiego, nie może pozostać bez wyjaśnienia, a każdy problem do tego życia musi być odniesiony.

5. U w a g i k o ń c o w e

W artykule przedstawiłem pewne podstawowe sugestie, dotyczące koncepcji poradnictwa życiowego. Koncepcja ta nie tyle wyrasta z opozycji wobec innych typów poradnictwa, co stanowi wyraz zainteresowania się i prób rozwiązania problemów człowieka. Postępująca cywilizacja wraz z jej rozbięciem kulturowym, przynoszącym sprzeczne wzory, rodząca nowe konflikty przyczynia się nie tylko do powstawania nowych problemów, lecz ponadto powoduje u wielu ludzi zagubienie w życiu. Uważam, że w ramach tego poradnictwa tzw. p r o b l e m , jako w jakimś sensie zjawisko negatywne, może stać się czynnikiem pozytywnym w mierze, w jakiej jego rozwiązanie przywróci temu życiu integrację, barwy i sens. Wierzę, że model poradnictwa życiowego, nad którym pracujemy, spełni nasze oczekiwania, nawet jeśli spełni je tylko w części, to i tak będzie to duże osiągnięcie w pracy dla człowieka.

Przypisy

1. Por.np. M.Jędrzejczak, Spór o pojęcie poradnictwa wychowawczego. Zagadnienia Wychowawcze a Zdrowie Psychiczne, nr 1, Warszawa 1973
2. Por.np. J.H.Schultz, Die seelische Krankbehandlung, Stuttgart 1963. W Polsce wyrazicielem poglądu, że tylko lekarz może być psychoterapeutą jest np. T.Bilikiewicz
3. Por.R.Tausch, Gesprächspsychotherapie, Göttingen 1968, zwłaszcza r.IV, s. 235 - 274
4. Zagadnienia te głęboko analizuje np. R.May, Psychologia i dylemat ludzki, Warszawa 1973
5. H.R. Lückert /red/, Handbuch der Erziehungsberatung, München-Basel 1964, T.I-II
6. K.Heller /red/, Handbuch der Bildungsberatung, Stuttgart 1975, T.I-III
7. A.Toffler, Szok przyszłości, Warszawa 1974
8. Por. K.Jankowski, Od psychiatrii biologicznej do humanistycznej, Warszawa 1975, s. 43
9. Cyt.za: K.Jankowski, op.cit., s. 242
10. T.Tomaszewski, Psychologia, Warszawa 1975
11. Por. K.Obuchowski, Psychologia dążeń ludzkich, Warszawa 1965, s. 242 - 286
12. V.Frankl, Homo patiens, Warszawa 1969

13. Por. Cz.Znamierowski, Etyka, znów normatywna,
W:Charisteria. Rozprawy filozoficzne złożone w darze
Władysławowi Tatarkiewiczowi w siedemdziesiątą rocz-
nicę urodzin, Warszawa 1960, s. 324
14. A.Jores, Um eine Medizin von Morgen, Bern 1969
15. K.Żygulski, Wartości i wzory kultury, Warszawa 1975
16. L.Szondi, Schicksalsanalytische Therapie. Ein Lehrbuch
der passiven und aktiven andytischen Therapie, Bern
1963
17. Por. W.Szewczuk, Psychologia T.II, Warszawa 1975
s. 253 - 337
18. ibidem, s. 268
19. ibidem, s. 261
20. ibidem, s. 266
21. ibidem, s. 267
22. ibidem, s. 268
23. Cz.Matusewicz, Psychologia wartości, Warszawa 1977
24. A.Klimentowski, Znaczenie psychologicznej problematyki
wartości dla teorii i praktyki poradnictwa życiowego,
artykuł zamieszczony w tym numerze "Studiów Psycholo-
gicznych", Bydgoszcz 1978
25. W.Szewczuk, op.cit., s. 259 - 260
26. ibidem, s. 261

EINFÜHRUNG IN DIE PROBLEMATIK DER LEBENSBERATUNG

Zusammenfassung

Im Artikel wurden die Grundsuggestionen, die die Konzeption der Lebensberatung betreffen, dargestellt. Von einer Position des gesunden Menschenverstandes ausgehend, wurden alle Menschenprobleme auf das Grundregelmechanismus, dh. das Leben bezogen. Wie es schon in der Persönlichkeitstheorie von W.Szewczuk festgestellt wurde, sind die Lebensziele die Grundstandards dieses Mechanismus. Von dieser Theorie ausgehend formulierte man vier Hauptziele der Lebensberatung:

- 1/ Die Hilfeleistung dem Ratfragenden im Bereich der Bestreben auf dem Grund der bisherigen Erreichungen.
- 2/ Die Hilfeleistung im Bereich der Realisationsmittel dieser Bestreben.
- 3/ Zuführung zur richtigen Einstellung den anderen Menschen gegenüber.
- 4/ Zuführung zum richtigen Verhältnis sich gegenüber.

INTRODUCTION TO THE PROBLEMS OF SOCIAL COUNSELLING

Summary

This paper deals with fundamental suggestions for the general outline of social counselling. Adopting a common sense starting-point, all human problems have been referred to basic regulation mechanism, namely, to life. As is well known human objectives are the main basic standard of this mechanism in W.Szewczuk's theory of personality. On the basis of this theory four main objectives of social counselling have been formulated; 1/ the need to come to the

assistance of a person who needs help in the sphere of his aspirations on the basis of his past achievements.

2/ the need to come to a person's help by facilitating him to realize his aspirations. 3/ the need to bring about the appropriate attitude towards others. 4/ the need to bring the subject to an appropriate attitude towards himself.